

Stavanger bispedømmeråd
Lagårdsveien 44

4010 STAVANGER

Dato: 12.10.2023

Vår ref: 23/01998-65 aa333

Deres ref:

Kirkevalget 2023 - klager over valggjennomføringen ved valg av lek kirkelig tilsatt i Stavanger bispedømme

Vi viser til de to klagene over valggjennomføringen ved av lek kirkelig tilsatt i Stavanger bispedømme Kirkerådet har mottatt, begge datert 12. september 2023.

Klagen ble behandlet av Kirkerådets arbeidsutvalg 12. oktober 2023. Vi siterer hovedmomentene fra saksfremlegget:

Kirkerådet har mottatt to klager fra tre klagere på gjennomføringen av valg av lek kirkelig tilsatt i Stavanger bispedømmeråd og Kirkemøtet (...).

Valgrådet i Stavanger bispedømmeråd behandlet klagen i møte 20. september 2023. Valgrådets møteinnkalling og protokoll siteres i det følgende:

Sak 35/23 Uttale til Kirkerådet vedrørende klage på valg av lek kirkelig tilsatt

Viser til sak 25/23 om bakgrunnen for klagene og brev mottatt fra Kirkerådet angående behandling av saken i valgrådet.

Valgrådet i Stavanger bispedømme er av Kirkerådet bedt om å komme med en uttale i forbindelse med klage på valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Valgrådet skal uttale seg og gi en vurdering av saken, uten å gi forslag til vedtak. Valgrådet må vurdere om valget vil kunne endres dersom feilen i manntallet ikke hadde oppstått.

Argumenter fra de som klager:

Klager 1: Viser til at en beklagelse av manntallsfeil fremstår som uforståelig og ikke er i henhold til reglene.

Klagere 2: Viser til at det er ble oppdaget feilføring i manntallet som ikke kunne rettes. Stiller også spørsmål om det kan være flere som ikke fikk stemme som en ikke vet om. Begrunner klagen i at små marginer kunne gjøre en forskjell på valgresultatet.

Vedlegget «Valgresultat leke tilsatte» er utklipp av protokoll for internettvalgstyret som viser utregning av valgoppgjøret av kandidater i

Stavanger bispedømme. Jorunn Kraft Vistnes vil på møte vise hvordan syv stemmer kan endre valgresultatet.

Spørsmål valgrådet kan bruke til sin vurdering.

1. Har det skjedd en feil som påvirker valgoppgjøret?
2. Vil syv velgere endre rekkefølgen på valgt kandidater?
3. Vil nyvalg endre velgerens adferd?
4. Vil avvisning av klagen svekke tillitt til valgsystemet?

Argumenter for at det skal gjennomføres nyvalg:

- Det kan vise seg at syv velgere kan endre rekkefølgen på kandidatkåringen.
- Klagemulighet skal gi tillitt til valgsystemet. Dersom det er mulighet for at valget kunne endres ved små marginer og dette ikke tas til følge kan tilliten til valgsystemet svekkes.

Argumenter for at det ikke bør gjennomføres nyvalg:

- Det foreligger allerede et valg av prest og leke medlemmer til Stavanger bispedømmeråd. Det kan påvirke velgeren i sin stemmegivning.
- Det er en mulighet for at kirkelige tilsatt allerede har brukt stemmeretten sin til å stemme på valget av leke medlemmer til bispedømmerådet.

Enstemmig uttalelse fra valgrådet:

Valgrådet ser at feilen i manntallet kan endre kandidatkåringen. Det er et jevnt valg der det er få stemmer som skiller kandidatene. Syv flere stemmeberettigede ville kunne gitt et annet resultat. Valgrådet mener at det er viktig at tillitten til valgsystemet ikke svekkes og at klagemulighet skal være reell. Valgrådet anbefaler Kirkerådet å ta klagen til følge.

Om valget av lek kirkelig tilsatte i Stavanger bispedømme

Det var 471 medlemmer som var manntallsført med stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt i Stavanger bispedømme. Av disse var det 274 medlemmer som avga stemme, dvs. en valgdeltakelse på 58,17 prosent.

Følgende kandidater ble valgt:

Fast medlem: Jarle Stokka, f. 1990, Menighetspedagog, Bore

1. varamedlem: Siri Jorunn Johannessen, f.1983, Diakon, Domkirken og St. Petri

2. varamedlem: Inger Synnøve Stange, f.1964, Adm.leder/ kateket, Nordheim

Stemmegivningen var som følger:

- Siri Jorunn Johannessen, f.1983, Diakon, Domkirken og St. Petri: 64 førstestemmer, 31 andrestemmer, 19 tredjestemmer, 10 fjerdestemmer, 18 femtestemmer
- Inger Synnøve Stange, f.1964, Adm.leder/ kateket, Nordheim: 58 førstestemmer, 32 andrestemmer, 24 tredjestemmer, 12 fjerdestemmer, 9 femtestemmer
- Jarle Stokka, f.1990, Menighetspedagog, Bore: 56 førstestemmer, 50 andrestemmer, 26 tredjestemmer, 13 fjerdestemmer, 8 femtestemmer
- Torgrim Eriksrød Bødalen, f.1969, Daglig leder, Lura: 50 førstestemmer, 34 andrestemmer, 14 tredjestemmer, 20 fjerdestemmer, 19 femtestemmer
- Ingrid Elisabeth Berg Tobiassen, f.1983, Kantor, Torvastad: 46 førstestemmer, 40 andrestemmer, 16 tredjestemmer, 16 fjerdestemmer, 12 femtestemmer

Valgoppgjøret fremgår av vedlagte utdrag fra protokollen til internettvalgstyret 11. september 2023, sak IVS 59/23.

Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og kirkelige fellesråd, jf. forskrift for valg av prest og lek kirkelig § 2-3 (1). I filen med manntallsopplysninger fra ansatt- og organisasjonsregisteret (ANSORG) var det noen navn som ikke ble registrert. I noen tilfeller skjedde det noen feil i overføringen av data om hvem som var stemmeberettigede ved valg av lek kirkelig tilsatt, noe som blant annet gjaldt Stavanger kirkelige fellesråd. Dette var en feil, som er beklagelig.

For Stavanger kirkelige fellesråds del ble dette oppdaget, og det ble kommunisert fredag 11. august kl. 11:35 at ansatte måtte vente med å stemme inntil de fikk nærmere beskjed om at alt var i orden. Det ble deretter gjort en rettejobb for de fleste av de som var rammet av feilen.

Etter forskriften kan alle som mener at de selv eller andre feilaktig er innført eller utelatt fra manntallet, kreve at Kirkerådet retter feilen, jf. § 2-3 (7). Dette må imidlertid ses i sammenheng med at det er felles manntall for valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet. En stemme til et valg fører derfor til kryss i manntallet, selv om en ikke har stemt ved begge valgene. Det følger av regelverket at en velger ikke kan få endret status i manntallet når det er registrert et kryss i manntallet fordi velgeren har avgitt forhåndsstemme, jf. forskrift for valg av prest og lek kirkelig tilsatt § 2-3 (6). Kirkerådet fikk rettet feilen for de som krevde det og som ikke hadde avgitt forhåndsstemme til menighetsrådsvalget, men kunne ikke rette feilen for de som hadde avgitt forhåndsstemme.

Kirkerådet er kjent med at det var sju personer som hadde stemt ved menighetsrådsvalget og dermed ikke fikk anledning til å stemme ved valg av lek kirkelig tilsatt. Dette er personer som enten selv har vært i kontakt med Kirkerådet for å rette manntallet, eller som Kirkerådet selv oppdaget at ikke var kommet med i manntallet. For disse sju personene var det altså ikke mulig å rette feilen ut fra regelverket. Det kan ikke utelukkes at det er flere enn de sju som ved en feil ikke ble registrert som lek kirkelig tilsatt i manntallet uten at det ble rettet. Da det ikke er flere som har krevd at Kirkerådet retter feilen, legger Kirkerådet likevel til grunn at det er sju personer som er berørt av feilen, hvor feilen ikke har latt seg rette.

Preferansevalgreglene innebærer at velgerne kan gi uttrykk for flere preferanser. Hvis den kandidaten man helst ønsker at skal bli valgt, ikke blir valgt, går stemmene videre til den kandidaten man har nest mest lyst til at skal bli valgt. Når Tobiassen ikke ble valgt, gikk for eksempel elleve stemmer til Johannessen, åtte stemmer til Stange, sju stemmer til Stokka og seks stemmer til Bødalen.

Tallene i valgoppgjøret viser at det var få stemmer som skiller kandidatene. Et par eksempler viser dette:

- Hvis det var ytterligere sju velgere som hadde gitt sin førstestemme til Bødalen, ville han ha fått 57 førstestemmer i første runde, én mer enn Stokka. I andre runde ville han da ha fått 63 stemmer, dvs. stemmelikhet med Stokka. Har to eller flere kandidater samme antall førstestemmer, avgjøres det ved loddtrekning hvem som skal strykes. Det viser at sju stemmer fra eller til kunne ha medført at Stokka kunne ha blitt strøket etter andre runde. I så fall ville en av de andre kandidatene ha blitt valgt som medlem.
- Hvis det var ytterligere sju velgere som hadde gitt sin stemme til Tobiassen, hadde hun hatt flere stemmer enn Bødalen. Da ville sistnevnte bli strøket etter den første runden. Det er ikke mulig å si med sikkerhet hvor mange stemmer som da hadde gått til de andre kandidatene, siden noen av andrestemmene ville kunne ha gått til Tobiassen, i stedet for til de andre. Men etter at Bødalen ble

strøket (i tilfellet hvor Tobiassen var strøket), var det 23 stemmer hadde da gått til Stokka (totalt 79 førstestemmer i runde 3), 6 stemmer hadde gått til Stange (totalt 64 stemmer) og 3 stemmer til Johannessen (totalt 67 stemmer). Hvor mange stemmer som hadde gått til Tobiassen er det ikke uten videre mulig å regne ut uten kjennskap til den enkelte stemmeseddel, men inntil 18 stemmer. Med 64 stemmer er det likevel grunn til å regne med at hun ville bli strøket etter runde 2, med mindre hun vant loddrekningen med Stange.

- Også kåringen av 1. og 2. vara kunne ha blitt påvirket av sju stemmer. Med sju ekstra stemmer, ville Stange ha 79 stemmer i 3 runde, mot de 78 til Johannessen.

Runde	Siri Jorunn Johannessen	Inger S. Stange	Jarle Stokka	Torgrim E. Bødalen	Ingrid E. B. Tobiassen
1	64	58	56	50 (strøket)	46 (+7 = 53)
2	75	66 (64)	63	56 (+7 = 63)	Strøket (64)
3	78 (strøket)	72 (+7= 79)	86	Strøket	Strøket
4	97	Strøket	108	Strøket	Strøket

Det første eksempelet viser at feilen teoretisk kan ha hatt innflytelse på valgresultatet. Det forutsetter imidlertid at alle eller de fleste av de stemmeberettigede stemmer samlet, og bryter med stemmemønsteret ellers. Samtidig er det flere av de leke kirkelig tilsatte som ikke fikk mulighet til å utøve stemmeretten sin som kommer fra samme fellesråd, og som dermed vil kunne kjenne enkelte kandidater bedre enn andre. Det er ikke mulig å regne ut med sikkerhet hva som ville ha vært utfallet om Bødalen ble strøket i stedet for Tobiassen.

Terskelen for å påby omvalg er og skal være høy. Vilkåret er at «det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet». Det må være en sannsynlighetsovervekt for at feilen har påvirket valgresultatet. Etter kirkevalgreglene er det altså ikke tilstrekkelig til å kunne erklære et valg ugyldig at det er en teoretisk mulighet for at feilen kan ha påvirket valgresultatet. Det kreves at det må være mer sannsynlig at feilen har påvirket valgresultatet enn at feilen ikke har det. Kirkevalgreglene bygger her i hovedsak på systemet fra den offentlige valglovgivningen. Ved offentlige valg besluttet Kommunal- og distriktsdepartementet å påby omvalg i Moss kommune til fylkestingsvalget i Østfold den 4. oktober 2023, men det var første gang det ble omvalg på 40 år.

Beregningene viser at det er teoretisk mulig at feilen kan ha hatt innflytelse på valgresultatet. Det er likevel et spørsmål om det er mer sannsynlig at sju stemmer ekstra ville ha hatt innflytelse på valgresultatet, enn at det ikke ville ha hatt det. Valgrådet har ikke vurdert om det foreligger en sannsynlighetsovervekt, bare konstatert at «[s]yv flere stemmeberettigede ville kunne gitt et annet resultat». Etter Kirkerådets vurdering er det tvilsomt om det er en sannsynlighetsovervekt for at det ville ha hatt innflytelse på valgresultatet, men det er vanskelig å regne ut presist. Det kan derfor ikke utelukkes at det kan være en sannsynlighetsovervekt. Siden det er tvil om vilkåret om sannsynlighetsovervekt er oppfylt, og det er små marginer mellom kandidatene, legger Kirkerådet vesentlig vekt på at valgrådet enstemmig har gått inn for at klagene tas til følge. Kirkerådet har derfor under tvil kommet frem til at klagene bør tas til følge.

En konsekvens av dette, vil være at sju velgere kan ha fått mulighet til å stemme både ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, og ved valg av leke kirkelig tilsatte. Det er et prinsipp om at ingen velgere skal stemme ved mer enn ett valg. Det er ikke kjent om de som ikke fikk stemme ved valg av lek kirkelig tilsatt, har stemt ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det

vurderes likevel som mindre problematisk enn at velgere ikke fikk avgitt stemme i det valget de etter reglene har stemmerett i.

Klagesaken viser noen svakheter ved gjeldende ordning, og erfaringene derfra vil inngå i evalueringen av kirkevalget 2023.

Kirkerådets arbeidsutvalg traff 12. oktober 2023 følgende enstemmige vedtak i sak KR-AU 20/23:

1. Klagene tas til følge, og valget av lek kirkelig tilsatt i Stavanger bispedømme kjennes ugyldig.
2. Kirkerådets arbeidsutvalg påbyr at det holdes omvalg til valg av lek kirkelig tilsatt til Stavanger bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Kirkerådet fastsatte samtidig nærmere regler for gjennomføringen av omvalget. Disse følger vedlagt.

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
direktør

Andreas Henriksen Aarflot
nestleder, juridisk avdeling

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Stavanger bispedømmeråd

Lagårdsveien 44

4010 STAVANGER